

מבט לאיראן

20 בספטמבר 2018

עורך: ד"ר רז צימט



במוקד אירועי השבוע

- ◀ נמשכים המגעים המדיניים בין איראן, רוסיה ותורכיה סביב אדל. **איראן בירכה בפומבי על ההסכמות, שהושגו בסוצ'י בין נשיאי רוסיה ותורכיה, במסגרתן הוחלט על הקמת אזור חיץ מפורז בין המורדים לצבא סוריה.** המפגש בסוצ'י התקיים לאחר שיחות בסוגיית אדל. בז'נבה ומפגש הפסגה בין נשיאי שלוש המדינות בטהראן. במהלך הפסגה התגלעו חילוקי דעות בין רוסיה ואיראן לבין תורכיה סביב הצורך בכיבוש מרחב אדל. **למרות התגובה האיראנית הפומבית החיובית נראה לנו, כי איראן מוטרדת מהמהלך הרוסי-תורכי החד-צדדי, שככל הנראה לא נעשה בהתאם עמה.**
- ◀ שני אנשי משמרות המהפכה נהרגו בסוריה. מקום ונסיבות מותם עדיין אינם ברורים.
- ◀ בעיראק, חנך שגריר איראן מבנה חדש לקונסוליה האיראנית בבצרה, לאחר שבניין הקונסוליה הקודם הוצת ב-7 בספטמבר 2018 על-ידי מפגינים עיראקים. איראן, שרמזה למעורבות זרה במתקפה על בניין הקונסוליה, קראה לשלטונות עיראק לפעול נגד מבצעי המתקפה. עם זאת, בכירים איראנים הזדרזו להדגיש, כי המתקפה לא תפגע ביחסים בין שתי המדינות.
- ◀ בתוך כך, ממשיכה איראן לעקוב בדריכות ולנסות להשפיע על תהליך הקמת הממשלה החדשה בבגדאד על רקע הודעת ראש הממשלה חידר אל-עבאדי, כי אין בכוונתו להתמודד על כהונה נוספת. התקשורת האיראנית הביעה שביעות רצון ממינויו של מחמד אל-חלבוסי כיו"ר הפרלמנט העיראקי החדש, שהתאפשר בזכות תמיכת קואליציית "אל-פתח" המזוהה עם המיליציות השיעיות העיראקיות.
- ◀ בכירים מדיניים וביטחוניים באיראן הצדיקו את מתקפת הטילים, שביצעו משמרות המהפכה ב-8 בספטמבר 2018 על מטה המפלגה הדמוקרטית של כורדיסטאן בצפון עיראק. זאת בטענה כי מדובר במימוש זכותה של איראן להגנה עצמית. רמטכ"ל איראן דרש משלטונות עיראק והחבל הכורדי להסגיר לידי טהראן את הבדלנים הכורדים ולסגור את הבסיסים המשמשים אותם לביצוע תקיפות בצפון-מערב איראן. מפקד משמרות המהפכה ציין כי ההתקפה, בה נהרגו 11 בני-אדם, צריכה לשמש מסר לאויבי איראן לבל ינסו לכפות עליה את עמדותיהם.

המעורבות האיראנית בסוריה

◀ לוחם משמרות המהפכה, עלי אצע'ר אליאסי (Ali Asghar Eliasi), מדיביזיה 10 של משמרות המהפכה, נהרג, בסוריה. כמו כן דיווחה התקשורת האיראנית על מותו בסוריה של פרהאד טאלבי (Farhad Talebi), איש דת שלחם במסגרת גדוד 102 של משמרות המהפכה. על נסיבות מותו של אליאסי קיימים דיווחים (ראשוניים) סותרים: על פי גירסא איראנית הוא נהרג באזור חלב. על פי מקורות סוריים הוא נהרג בקרבות באזור שממזרח לתדמור.



עלי-אצע'ר אליאסי (mizan online, 12 בספטמבר 2018)

◀ חסין דהקאן (Hossein Dehqan), שר ההגנה האיראני לשעבר ויועצו הביטחוני של המנהיג ח'אמנהאי, אמר בריאיון לערוץ החדשות הרוסי RT בשפה הערבית, כי **איראן מוכנה לסייע צבאית לסוריה נגד ארה"ב**. הוא ציין, כי אם סוריה תרצה להילחם נגד הכוחות האמריקאים במזרח הפרת, טהראן תהיה מוכנה לתמוך בה מבחינה צבאית, אם זו תבקש זאת ממנה. דהקאן הדגיש, כי יש להמשיך במערכה נגד "הטרוריסטים" ולחסלם במרחב אדל, משום שהם מסכנים את הביטחון בכל מקום אליו הם עוברים. הוא הוסיף, כי **יש להוציא את הכוחות האמריקאים מסוריה, משום שהם לא הוזמנו מעולם על-ידי ממשלת סוריה**. דהקאן הכחיש בריאיון את הדיווחים בנוגע לייצור טילים איראנים בסוריה (איסנ"א, 9 בספטמבר 2018).



חסין דהקאן, יועצו הביטחוני של המנהיג ח'אמנהאי (איסנ"א, 9 בספטמבר 2018)

◀ איראן, רוסיה ותורכיה ממשיכות במגעים מדיניים במקביל להערכות הנמשכת לקראת המערכה הצבאית במרחב אדלב. ב-10-11 בספטמבר 2018 התקיימו בז'נבה שיחות בנושא אדלב בין שלוש המדינות, בהמשך לפסגה שקיימו נשיאי שלוש המדינות בטהראן ב-7 בספטמבר. במהלך הפסגה התגלעו חילוקי דעות בין רוסיה ואיראן לבין תורכיה סביב הצורך בכיבוש מרחב אדלב. בעוד רוסיה ואיראן תמכו במהלך קרקעי נרחב, תורכיה התנגדה לו, צידדה בפומבי בהפסקת אש ותבעה מרוסיה ומסוריה להפסיק את התקיפות האוויריות והקרקעיות.

◀ בשיחות בז'נבה השתתף סטפן דה-מיסטורה, שליח האו"ם לסוריה. בתום השיחות אמר אלכסנדר לברנטייב, השליח הנשיאותי הרוסי לסוריה, כי לא ניתן לחיות לצד "פעילי הטרור" ולכן יש להמשיך את המאבק נגדם עד לחיסולם המוחלט. לברנטייב אמר כי לדעתו רוסיה, תורכיה ואיראן תוכלנה לתאם ביניהן מנגנון לביצוע מבצע צבאי נגד "ארגוני הטרור" באדלב והדגיש, כי יש לפעול בזהירות תוך הפחתת הפגיעה באזרחים הבלתי מעורבים והבטחת ביטחונם (RIA, טאס, 11 בספטמבר 2018).

ב-17 בספטמבר 2018 נפגשו נשיאי רוסיה ותורכיה בסוצ'י והגיעו להסכמות בנוגע לאדלב. במסגרתן הוסכם על הקמת אזור חיץ מפורז מנשק בין המורדים לצבא סוריה, בו יפטרלו כוחות תורכיים ורוסיים. איראן בירכה על ההסכמות שהושגו בין שני המנהיגים. שר החוץ האיראני, מחמד ג'ואד זריף (Mohammad Javad Zarif), כתב בחשבון הטוויטר שלו (18 בספטמבר 2018), כי מאמצים דיפלומטיים מנעו מלחמה באדלב וכי הדיפלומטיה עובדת. דובר משרד החוץ האיראני, בהראם קאסמי (Bahram Qasemi), אמר, כי ההסכם, שהוכרז בעקבות פגישת נשיאי רוסיה ותורכיה בסוצ'י, הוא צעד חשוב לקראת פתרון בעיית הקבוצות הטרוריסטיות שנותרו בסוריה. הוא ציין, כי אחד העקרונות המרכזיים של מדיניות החוץ של איראן הוא לסיים את האלימות ושפיכות הדמים באזור ולטהרו מטרוריסטים. עוד אמר קאסמי, כי טהראן עודכנה על ההסכם לפני שנחתם (איסנ"א, 18 בספטמבר 2018). למרות התגובה האיראנית הפומבית החיובית נראה לנו, כי איראן מוטרדת מהמהלך הרוסי-תורכי החד-צדדי, שככל הנראה לא נעשה בהתאם עמה.

◀ ב-18 בספטמבר 2018 קיימו שרי החוץ של איראן ותורכיה שיחת טלפון, בה דנו בהסכם, שהושג בסוצ'י. השניים הסכימו לדון בפרטי ההסכם במהלך הפגישה המשולשת של שרי החוץ של איראן, תורכיה ורוסיה הצפויה בשולי עצרת האו"ם בניו-יורק (תסנים, 18 בספטמבר 2018).

המעורבות האיראנית בעיראק

נחנך בניין חדש לקונסוליה האיראנית בבצרה במקום זה שהוצת

◀ שגריר איראן בעיראק, אירג' מסג'די (Iraj Masjedi), חנך ב-11 בספטמבר 2018 מבנה חדש לקונסוליה האיראנית בבצרה שבדרום עיראק, לאחר שבניין הקונסוליה הקודם הוצת ב-7 בספטמבר על-ידי מפגינים עיראקים, שהסתערו על הקונסוליה וקראו קריאות בגנות המעורבות האיראנית בארצם. המתקפה על הנציגות האיראנית התרחשה בעיצומו של גל מחאות אלימות כנגד המצוקות החברתיות והכלכליות והשחיתות במדינה.

◀ בטקס פתיחת בניין הקונסוליה החדש, שהתקיים בנוכחות מושל בצרה, כמה חברי פרלמנט עיראקים, אנשי דת ומנהיגי שבטים מקומיים, אמר מסג'די, כי למתקפה על הקונסוליה האיראנית לא תהיה כל השפעה על היחסים בין שתי המדינות ועל קשרי המסחר ביניהן. הוא ציין, כי יחסי איראן עם עיראק הם אסטרטגים וכי שתי המדינות מקיימות ביניהן שיתוף פעולה צבאי, כלכלי ותרבותי. מסג'די טען, כי אלה שהציתו את הקונסוליה אינם קשורים כלל לעיראק, וקרא לממשלת בגדאד לחשוף את זהותם (איסנ"א, 11 בספטמבר 2018). בריאיון לסוכנות הידיעות "תסנים" (12 בספטמבר 2018) האשים מסג'די את ארה"ב וערב הסעודית במעורבות במתקפה על הקונסוליה האיראנית ואמר, כי הן חותרות לפגוע ביחסים בין איראן ועיראק.



שגריר איראן בבגדאד חנך את הקונסוליה האיראנית החדשה בבצרה (מהר, 12 בספטמבר 2018)

איראן הצדיקה את מתקפת הטילים של משמרות המהפכה על בדלנים כורדים בצפון עיראק

◀ בכירים איראנים הצדיקו את מתקפת הטילים, שביצעו משמרות המהפכה ב-8 בספטמבר 2018 על מטה המפלגה הדמוקרטית של כורדיסטן האיראנית (PDKI) בצפון עיראק. לדברי הבדלנים הכורדים,

11 בני אדם נהרגו בתקיפה ועשרות נוספים נפצעו, בהם מזכ"ל המפלגה. ממשלת עיראק גינתה את התקיפה. בהודעת משרד החוץ העיראקי נאמר, כי בגדאד מתנגדת לכל הפרה של ריבונותה באמצעות תקיפה בשטחה (Arab News, 10 בספטמבר 2018).



שיגור טילי פאתח-110 לעבר מטה PDKI בצפון עיראק (תסנים, 11,9 בספטמבר 2018)

◀ בעקבות התקיפה דרש מחמד באקרי (Mohammad Baqeri), ראש המטה הכללי של הכוחות המזוינים האיראנים, משלטונות עיראק והחבל הכורדי בצפון עיראק להסגיר לידי טהראן את הבדלנים הכורדים הפועלים משטח עיראק ולסגור את הבסיסים המשמשים אותם לביצוע תקיפות בצפון-מערב איראן. הוא ציין, כי אם אין באפשרותן של הרשויות בעיראק להסגיר את הבדלנים, עליהן לגרשם. באקרי אמר, כי איראן הזהירה את הבדלנים הכורדים מספר פעמים מפני המשך פעילותם בשטח איראן וכי לטהראן יש זכות להגן על עצמה מפני "טרוריסטים בדלנים" הנתמכים על-ידי ארה"ב וכמה ממדינות האזור (דפאע פרס, 11 בספטמבר 2018).

◀ מפקד משמרות המהפכה, מחמד-עלי ג'עפרי (Mohammad Ali Jafari), הגיב לשיגור הטילים לעבר המחתרת הכורדית באומרו, כי המתקפה באה בנקמה על מותם של למעלה מעשרה חיילים איראנים במתקפה, שביצעה KDPI בחודש יולי האחרון באזור מריואן (Marivan) שבגבול איראן-עיראק. הוא ציין, כי הפעולה האיראנית, שבה נעשה שימוש בטילים מדויקים, צריכה לשמש מסר לכל אויביה של איראן, ובמיוחד למעצמות הסבורות, כי הן יכולות לכפות את מטרותיהן על איראן (פארס, 13 בספטמבר 2018).

◀ דובר משרד החוץ האיראני, בהראם קאסמי (Bahram Qasemi), התייחס, אף הוא, למתקפת הטילים בצפון עיראק ואמר, כי איראן לא תסבול כל הפרה של ריבונותה או פגיעה בביטחונה הלאומי (אירנ"א, 13 בספטמבר 2018).

הבחישה האיראנית בעניינים פנים-עיראקים

◀ באיראן ניכר סיפוק ממינויו של מושל מחוז אנבאר לשעבר, הפוליטיקאי הסוני מחמד אל-חלבוסי (Muhammad al-Halbusi) כיו"ר הפרלמנט העיראקי החדש. האתר "פרארו" כינה את בחירתו של אל-חלבוסי "הישג איראני", שהתאפשר בזכות תמיכת קואליציית "אל-פתח", המזוהה עם המיליציות השיעיות

העיראקיות, במועמדותו. במאמר פרשנות, שהתפרסם באתר (17 בספטמבר 2018), נכתב, כי בעקבות הודעת ראש ממשלת עיראק, חידר אל-עבאדי, כי אין בכוונתו להתמודד על כהונה נוספת, גברו הסיכויים לכינון קואליציה על-ידי "אל-פתח" בראשות האדי אל-עאמרי המקורב לאיראן. בשבועות האחרונים פעלו הן איראן והן ארה"ב בניסיון להשפיע על תהליך הקמת הקואליציה החדשה בעיראק.

◀ בתוך כך, הכחיש השבוע דובר משרד החוץ האיראני דיווח, שהתפרסם ביומון הכוויטי "אל-ג'רידה", לפיו מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, קאסם סלימאני, נפגש עם שליחו של נשיא ארה"ב לעיראק, ברט מקגורק, על מנת לדון עימו במגעים להקמת ממשלה חדשה בבגדאד. בהראם קאסמי כינה את הדיווח "שקר מוחלט". שגרירות ארה"ב בבגדאד הכחישה, אף היא, את הדיווח (תסנים, 17 בספטמבר 2018).